

UN OBJECTE D'ART, Ofrena del Sr. Marqués de Camps al millor treball sobre *Las caràcters de la flora de la provincia de Gerona*.

ALTRE OBJECTE D'ART, que ofereix lo «Casino Gerundense» al millor treball sobre *Arqueologia ó Art de Gerona*.

ALTRE OBJECTE D'ART, donatiu del Foment de la industria, comerç y propietat de Gerona al millor treball sobre 'l tema: *Melhores pùbriques que podrien ferse en aquesta ciutat, mètode de ferles pràctiques y muntar arbitrar recursos sens detriment de l'erari municipal*.

UNA CIGARRERA DE FERRO AB INCRUSTACIONS D'OR, ofrena de la Associació Literària al autor de la més inspirada poesia lírica.

Forman lo Jurat Calificador los Srs. D. Anicet Ibrán y Rius, president; Rt. D. Agustí Mayrà, D. Bonaventura Roqueta y D. Joseph Laporta, vocals; y D. Juli Piferrer, secretari.

Les bases del Certàmen son iguals a les dels anys anteriors.

S'admetran composicions fins al dia 8 d'Octubre y 'ls plechs s'han de remetre al Secretari de la Associació don Enrich Grahit, Carrer de Progrés, 20.

L'adjudicació de prenis tindrà lloch lo dia 1.º de Novembre pròxim.

VARIETATS

EXCURSIÓ A BURGONYA

Lo poble de Burgonya, situat en la ribera esquerra del Terri, dista uns 3 km. de Banyolas. Forma part del districte municipal de Cornellà, del quin constitueix l'element més respectable per son moviment industrial y ben entesa agricultura. Sobre tot en sa part riberenca formen sos conreus un jamay interromput verger, que bé contrasta ab los boscos de olivars y varias altres especies forestals, que serveixen de frondós mantell a las numerosas masias esparsadas per la part de la serra; desde la qual se descobren las més xamosas perspectives. Atrèts per tant afalagadoras circumstancies a dit poble y parroquia encaminarem nostros passos los senyors D. Joaquim Hostench, D. Mariano Malagelada y lo suscrit membres d'aquest centre catalanista, al quals s'associaren alguns aficionats a las amenas expansions del excursionisme, a tots los quals nos dispensà immerescudas atencions, que molt y de veras agrahim, lo int. Sr. Rector Mn. Jacinto Bosch.

Lo primer que 'ns preocupà, com es propi, fou una detinguda observació sobre 'l temple parroquial; en sos primitius temps tot indica que fou una bella mostra, de lo que aquí eran las iglesias rurals allà en lo segle XII erigidas; avuy estrambòtica acumulació d'adefessis, fruyt de mal gust artístich y de la falta de medis econòmichs, en que 's trobaren los qui se vegeren obligats a realisar reparacions en la ruïnós temple desde 'l segle XVI fins als nostros dias.

La planta de la iglesia es rectangular, coronada per la part de orient per un absis semicircular. Es ben manifest qu' aquesta àrea d'emplasament no ha sofert variació de cap mena.

Las robustas parets que limitan aqueixa àrea, en conjunt, tampoch han sofert variació essencial, si sols miram al sentit general de sas superfícies; més en diferents punts presentan reparacions, qu'acusen bé a las claras èpocas més modernas, que la de la erecció del temple. Això se fa en gran manera perceptible particularment en la fatxada principal ó de ponent. En sa part més baixa hi há restos de una construcció antiquíssima, que quasi recorda, ab sas filadas de grans carrèus sorrenchs, la època romana; sobreposats a ells se'n veuen altres tallats en tosca calsinat de proporcions semblants, però molt parcosos, als que forman lo parament de la iglesia de Porqueras; més de seguida se veu una recomposició general del mur feta ab pedres de totes mides, sens més ordre ni concert que 'l que 's posaria per fer una mala paret de tanca.

En aquesta total reparació quedà per complert mutilada la fatxada principal del temple y 'l campanar de cadireta que 'l coronava, sens que 's puga assegurar si al ser erigit en lo segle XII presentaria ó no algún adorno en lo portal de ingrés, com ho fa sospitar lo haver trobat varias doelles y un sócol de columna romànica, que bé podrien ser restos esparsats de la primitiva portada.

Aquesta, en tot cas, avuy està substituïda desde 1623 per una porta raquítica de 6 x 12 palms de llum, enquadrada per un march de pedra de Gerona, que bonament ambla la desferra de una finestra no gayre més antiga, com son los montants y llindas, de igual pedra, de las finesas del enfront de la rectoria, segons ho demostran los esbossats de las xifras que recordan l'any en que foren l'adadas y posteriorment de nou utilizadas. La porta de roure que tanca 'l portal es molt anterior a dita obertura, de que 'n dona testimoni tota la mà d'obra, sobre tot la de la rectoria, que adorna sa cara exterior.

En lo mur de tramontana també hi foren necessarias reparacions en època moderna, las que 'l deixaren forsa descurat. Ab tal motiu s'afegí a la primitiva parroquial una capella lateral, que comunica ab la iglesia vella per medi d'una arcada extremadament ample y baixa. Aquesta capella y la rectoria adossada al mur de mitjdia en la part

oposada, bé podrien haverse construït pera contrarrestar l'empenta de la volta, al substituhir la primitiva de mitg punt per la actual de punta de atmeilla molt pronunciada. En totes las iglesias romànica que aquí quedan se véu repetit lo fet de la substitució de la volta primitiva per altre més moderna y com aqueixas obras havian de ser molt costosas, no es de creure que 's fessen per pur capritxo, sino que las motivaria l'estat ruïnós en que 's trobavan ja las primitivas. De aquí la constant profanació artístich que per tot arreu s'observa en la totalitat dels temples rurals romànichs en aquesta comarca.

Més deixem de enguniarnos mirant solament la part d'obra profanada y passem a contemplar l'absis, que per miracle ha resistit mitga dotzena de segles sens experimentar las inclemencias del temps ni 'l vandalisme de las vicissituds humanas. Avans de descriure esta bonicoya part de la iglesia romànica de Burgonya, recordem que la comarca de Banyolas conserva numerós temples rurals de igual gust arquitectònic de la mateixa època y si bé es molt cert que cap de ells pot suportar séria competència ab lo de Porqueras, ab tot aisladament aquells presentan hermosos detalls que 'l superan, lo que 's fa molt recomenables y dignes de estudi; de manera que empenguent un detingut romiatge de un a altre de ells, lo que es fácil, ab breu temps se pren exacte coneixement de quant donà de si 'l art romànich en materia de iglesias rurals en Catalunya y fins fora de ella, durant lo periodo de sa evolució artístich.

L'absis de Burgonya representa aquí entre sos congèneres la tendencia moderna en lo gust de sa època; no es ja simplement cercolar, com diguerem al principi, sino que se presenta ja més ayrós, engalanat en sa part central per una finestra ab doble filada de doellas, y als costats, una per banda, equidistants de la obertura, dos pilastras, que deixan la superficie absidal dividida en tres compartiments iguals, coronats en la part superior per una hermosa série de petits archs de mitg punt que arrancan y descansan en un bonich suport tallat en basalt ó pedra volcànica, qual negre, per son contrast cromàtic ab lo resto del parament, acaba de donar gran visualitat a la obra que 'ns ocupa. En la part inferior terminan dits compartiments, y tot l'absis en general, en son corresponent zócol, quals fonaments, fins fa poch, cobria 'l terrenó del voltant; desmuntat avuy aquest queda al descobert la fonamentació de esta part, la mellor, del edifici, que exposada a la intemperie, no deixarà a la llarga de ser causa de la destrucció de tan recomenable exemple de la ornamentació de las obras romànica.

Igual observació tinch recollida en Caldas de Malavella; ab motiu de haverse modificat la rasant del carrer de la iglesia, quedaren al descobert també los fonaments dels tres hermosos absis que adornan aquell antich temple romànich y, ademés, l'incoherent aluvió sobre 'l qual se sentaren dits fonaments; lo que no pot menos de perjudicar en gran manera en no llunyà dia la resistencia de una obra per tants conceptes dignes de conservar-se. Y ja que he citat la iglesia de Caldas de Malavella, vull fer constar una altra coincidència ab la de Burgonya, que no he vist consignada respecte de cap d'ellas y es qu'abdos foren erigidas dins l'àrea d'un antich cementiri, com ho son igualment las vetustíssimas iglesias de Banyolas y Mata, ab la sola diferencia que las sepulturas dels cementiris subjacents d'aqueixas dos ultimas se presentan excavadas en la roca viva, com en Olérdula, per ferho possible la qualitat del terreno; mentres que en Caldas y Burgonya fou necessari obrirlas en lo terrenó desproviat de roca ó a lo més simularlas ab quatre llosas, com d'això encara'n queda rastre en Burgonya; noticias que faig públicas per lo qu'interessan a la resolució del problema sobre la antigüetat de las sepulturas olerdulanas.

Donada aquesta idea general del temple romànich de Burgonya, apuntaré quatre noticias sobre diferents objectes litúrgichs y altres particulars, encara que no tingan gran importancia pera la historia general, donchs que sempre la tenen relativa dins cada localitat.

Fora de son lloch y tirat ja com a pesa inútil, vegérem un gran vas labrat en pedra sorrenca, de forma ovalada, encapsat en sa part superior, lo qual sens dubte havia servit en sos bons temps de font baptismal. Estava ja molt desfigurat; no obstant en sa superficie externa conservava indicis de una malograda ornamentació, ja indesxifrabla, motivada per la mala qualitat de la pedra en extrém exclovel·lada.

A esta mateixa circumstancia 's deu que també siga de tot punt illegible l'epitafi d'una urna ossari, que treta de son primitiu lloch se guarda dins de la rectoria. Per las pocas y mal conservadas lletres que subsisteixen se coneix procedir eixa urna del segle XIV, única noticia que de ella puch darne.

En la sacristia nos ensenyaren una bassina de caràcter gòtic, en qual centre campeja una imatge de S. Jordi, y una Vera-creu de plata d'estil ogival, méns lo peu que 's del renaixement, obra del any 1623.

En lo campanar se conserva una campana de proporcions ben regulars, que presenta la particularitat de haver resultat sens ansas en l'acte de sa fosa, suplint la falta d'aqueixas una forta lligadura de ferro pera mantenirla sos-

pesa; lo que no li ha impedit portar un servey continuat, qu' avuy ja passa de mitg miler d'anys, com ho comprova la següent llegenda gravada ab caràcters monacals en la part exterior de sa boca:

ANNO DOMINI MILESSIMO TRICENTESSIMO TRIGINTA (sic) SEXTO

Pariona d'aquesta es altra campana posada en lo fines-tral que mira a tramontana, que sobre ser de construcció moderna, no ofereix particularitat especial digne de memoria; existint per últim una tercera campana, molt més petita, colocada en l'interior del cloquer, en la qual ab caràcters llatins s'hi llegeix la següent inscripció:

AVE MARIA GRATIA PLENA DOMINUS TECUM—1781—PIUS PALLES GERUNDA ME FECIT

dato qu'apunto per l'interés que puga oferir a qui eseriga la historia dels fundidors geronins. Per molts anys eixa campana estigué destinada al servey de la capella pública del mas La Bastida, la qual dos anys atrás fou cedida a la parroquia per l'actual possessor de dita masia lo senyor Llobet.

Sobre la actual porta d'ingrés al temple hi há un medalló de pedra cercolar inscrit dins d'un quadrat, que li serveix de march. En lo camp del cercol hi ha gravats una Creu, l'anagrama IHS y 'ls Tres Claus, sobreposats en lo mateix ordre qu'acabo d'indicar. Fora del cercol, pero dins del quadrat que 'l enclou, s'hi llegeix: en la part superior MA—RIA y en la inferior S^{TE} IO^S B^A (Sancte (sic) Joannes Baptista) (1)

En la part externa superior de dit quadrat

JOAN—1623—BLANCH

y, per últim, en la inferior

LAUDABILE NOMEN DOMINI

Est Joan Blanch degué ser un gran protector de la parroquia de Burgonya, tota vegada que son nom se véu repetit en altres obras de la mateixa època, com ho proba esta inscripció gravada en la pica del aygua beneyta:

ESTEVA SALAMÍ Y JOAN BLANCH ME HAN FET—1623

Per últim; guiats per l'amable senyor Rector visitarem un despoblat romà, que si bé 's manifesta fora de tot dubte per los restos de ceràmica que s'hi veuen, ab tot son extremat grau de fragmentació nos feya desconfiar de tota troballa que valgués la pena. No obstant, la fortuna no nos abandonà del tot y prompte se 'ns posà de manifest un gran fragment de coll de gerra ó doll, que 'l creguérem digne de conservació per considerarlo procedent de un *dolium*, de majors proporcions encara que 'l hermós exemplar sencer d'aquesta classe custodiat en lo museu provincial de Gerona, a quín centre hem remés també lo fragment que 'ns ocupa.

En altres punts del mateix districte parroquial observarem també restos d'època romana, demostrantse ab això la passada importancia d'eix poble; que 'ns complau posar de relleu y divulgar, pera que servezca d'estimul a tots pera realisar excursions més profitosas.

PERE ALSIUS.

Banyolas, Juny de 1898.

(1) Sant Joan B. es lo titular de la parroquia.

Museu provincial d'Antiguitats y Bellas Arts de Gerona

AVIS

Seguint la costum dels altres anys, la Comissió de Monuments ha acordat que aquest Museu estiga obert al públich durant los mesos de Juriol, Agost y Setembre, tots los dies feyners de 3 a 6 de la tarde. — P. A. de la C. — Lo Conservador, *Joaquim Botet y Sisó*.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del dia 25 de Juny

Especies	Mesures	Pessetes
Blat	QUARTERA DE 8 LITRES	27'00
Mestall	»	23'00
Ordi	»	9'50
Sécol	»	22'00
Civada	»	10'00
Besses	»	17'00
Mill	»	17'00
Panis	»	12'00
Blat de moro	»	17'00
Llobins	»	10'50
Fabes	»	14'50
Fabó	»	15'50
Fassols	»	46'00
Monjetes	»	30'00
Ous	Dotzena	1'20

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge 26. — St. Joan y St. Pau, germans, y Sta. Virgilia.
Dilluns 27. — Sts. Ladislau, Zoilo, Crescent y Rodolf.
Dimars 28. — St. Lleó y Sta. Marcela.
Dimèrcs 29. — St. Pere y St. Pau, y St. Marcelo.
Dijous 30. — La commemoració de St. Pau, St. Marsal.
Divendres 1. — St. Galo, Aarón y Teodorico, y Sta. Leonor.
Dissapte 2. — La Visitació de Ntra. Sra.; St. Urbà.
Quaranta Hores. — En la iglesia del Carme.

Establiment tipogràfic de Pacia Torres.
Constitució, 9. — Gerona